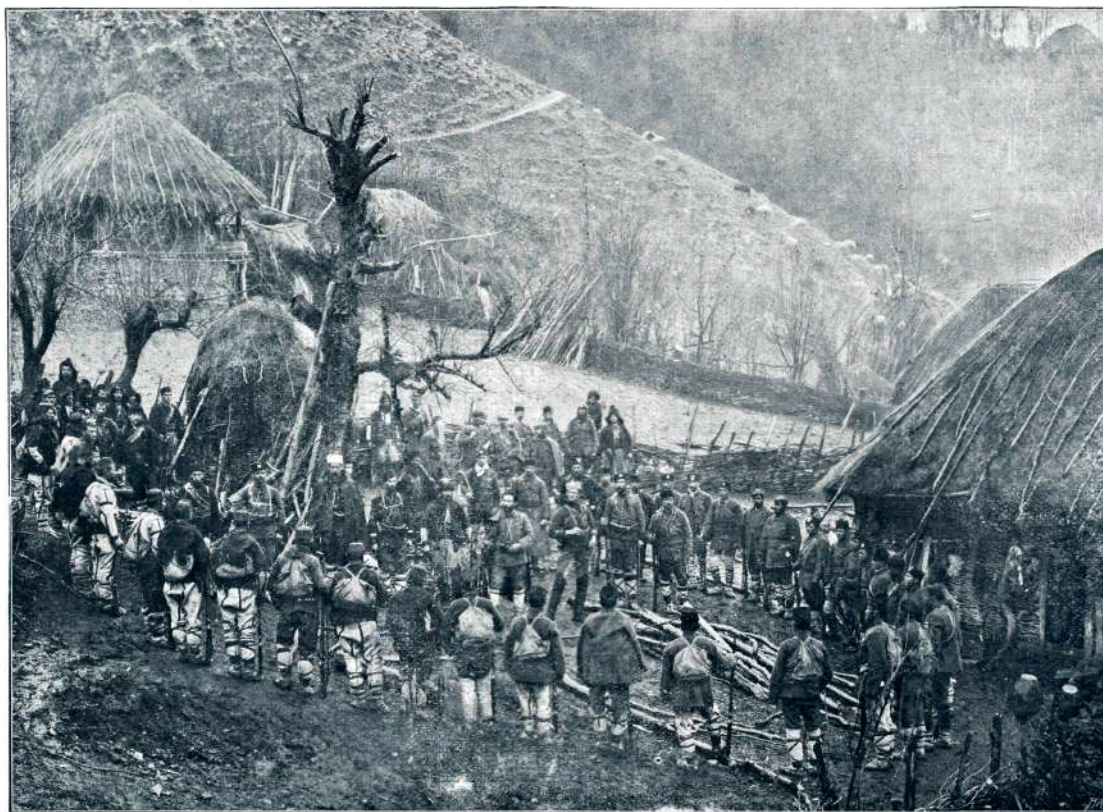

Književnost.

Trdina: **Bajke in povesti IV.** — Založil L. Schwentner, Ljubljana, 1908. Str. 147. — Trdina, eden najstarejših naših pisateljev, je začel še v dobi „Novic“ in „Glasnika“, pisal za „Zvon“ do zadnjega časa — pa kdo se je zmenil za njegovo važnost v naši literaturi? Radi smo brali njegove s širokoustnim, gorenjskim dovtipom osoljene dolenske bajke in povesti, a kake večje važnosti jim ni pripisoval nihče. Zaspal bi bil, kakor so zaspali Erjavec, Jurčič, Stritar, a naša nova romantika iz fin de siècle ga je napravila zopet modernega. Imponiral je gotovo Trdinov prevrtni duh,

kot sin tendenčne dobe l. 1848., navdušen v dobi narodnih taborov, oznanja z vso samovoljnostjo narodnega agitatorja narodnost in slavjanstvo. Z vso brezobzirnostjo kaže svetohlinstvo in hinavščino, ki jo vidi zlasti pri pobožnih, sempatja tudi pri narodno navdušenih ljudeh. To gre bolj v „povestih“ kot v „bajkah“. Tisti mitološki kalup ne napravi niti Trdina niti Aškerca narodnega poeta, dokler ni mitus z organično doslednostjo združen s sorodnimi motivi. A vendar se take bajke rade poslušajo in rade verjamejo, ko vinski duhovi razvnamejo družbo, ko raz-

ZBOROVANJE MAKEDONSKE ČETE

zlasti pa ljubezen do narodnega mita, ki se nekako drži Trdinovih bajk. Vendar se mi zdi prerekanje, kdo je bolj naroden, Trdina ali Jurčič, prazno. Oba sta ostala pri površju slovenske psihe. Oba sta jo enako dobro in enako slabo pogodila. Jurčič je po mnenju literarnih historikov v kompoziciji neoriginalen, Trdina jo pa v svojih povestih zanemarja kot naši romantiki — sicer pa so to bajke. Jurčič je bajke videl samo robotost slovenskega narodnega življenja, Trdinove bajke so potekle tudi iz robate duše. Vsaj v tej knjigi nisem nikjer zasledil one pravljичne naivnosti, ki v resnici še živi v Beli Krajini in v Gorjancih, da človek spet verjame na pravljice in pripovedke. Trdina,

ustni možakarji vlečejo na dan svoje spomine in jih pomešajo z raznimi verjetnimi in neverjetnimi zgodbami. Kot take jih radi poslušamo in marsikaj odpuštimo, kot take jih je menda tudi Trdina pisal. Nekak simbol za to je tudi vinska modrost, ki daje bajkam sklepni akord. Vzrastle so torej te bajke iz belih zidanic, ko so glave polne vinskih duhov, na sebi imajo duh močne starine, ki se je je navlekel krepak gorenjski korenjak. Radi poslušamo njegovo razunstost, dokler ne postane frivolon, a to se zgodi često. Rekel bi pa skoro, da so važnejši za zgodovino naše kulture, kot za napredek naše umetnosti. Tukaj vse lepo beremo, kako je hotela naša inteligenca petdesetih, šest-